

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.18 (3282) ●

● ЧАЦВЕР, 17 МАЯ, 2012

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

**Як
зваротнае
цячэнне
ракі**
Стар. 2

**Восем краін
Сяргея Панізьніка**
Паэт, перакладчык і даўні руплівец на
ніве міжкультурнага супрацоўніцтва
любіць розныя культуры, але
найбольш — сваю родную **Стар. 3**

**Свята творчай
імправізацыі**
Майстэрствам
выцінанкі сёння ўсё
больш цікавіцца
моладзь **Стар. 4**

СПАДЧЫНА

Пад меладычныя гукі дуды

Выстава старадаўніх беларускіх строяў з поспехам падарожнічае па Вялікабрытаніі

Іна Ганчаровіч

Падобна да таго, што вясна сёлета ў Злучаным Каралеўстве Вялікабрытаніі і Паўночнай Ірландыі праходзіць пад знакам беларускага нацыянальнага мастацтва. Унікальная экспазіцыя ў стрыманых англічан выклікала вялікую цікавасць да самабытнай культуры з цэнтра Еўропы. Гэта, як казалі мне ў Музеі старажытнабеларускай культуры Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя Какадрата Крапівы Нацыянальнай акадэміі навук, першая выстава старадаўніх жаночых убораў і ручнікоў з фондаў музея ў заходняй еўрапейскай краіне. “Так далёка мы яшчэ не выстаўляліся, — удакладняе старшы навуковы супрацоўнік музея Марыя Віннікава, якая прадстаўляла калекцыю ў Лондане. — Гэта не самая поўная калекцыя беларускіх строяў, але досыць цікавая. Усе ўборы аўтэнтчныя,

без адзінай рэканструкцыі і ўяўляюць з сябе поўны жаночы строй, які складаецца з доўгай кашулі, спадніцы, фартуха, пояса і галаўнога ўбору. Экспануюцца строі ў тым выглядзе, як іх насілі ў Беларусі”.

Нацыянальны строй, лічаць спецыялісты, гэта адна з самых выразных этнічных прыкмет, ён адлюстроўвае нацыянальны асаблівасці народа. Звычайна на крой, адметнасці ў арнаментцыі ўплываюць не толькі гаспадарчы ўклад, рэлігія і традыцыі, але і тое, у якой мясцовасці жыве той ці іншы народ. І што цікава: рэгіянальныя адрозненні ёсць у матывах арнаменту, каларовай гаме і нават у спосабах нашэння асобных частак касцюма. Так што ў былыя часы па строі можна было вызначыць не толькі сацыяльны статус і сямейнае становішча, але і мясцовасць, дзе жыве чалавек.

Ідэя стварыць выставу строяў і праводзіць яе за

мяжой выношвалася доўга. У канцы 2010 года напярэдадні навагодніх святаў жонкі дыпламатаў розных краін, якія працуюць у Беларусі, упершыню наведальі Музей старажытнабеларускай культуры. І ўсе былі ўражаны вялікай колькасцю аўтэнтчных прадметаў. А што, падумалі музейшчыкі, можна ж знаёміць з традыцыйнай беларускай культурай і жыхароў краін, з якімі Беларусь падтрымлівае дыпламатычныя адносіны. Першым з просьбай паказаць выставу звярнуўся пасол нашай краіны ў Вялікабрытаніі Аляксандр Міхневіч. “Мы доўга думалі: што ж прадставіць на выставе, каб найбольш дакладна і ярка прэзентаваць асаблівасці беларускай культуры? — згадвае дырэктар Музея старажытнабеларускай культуры Барыс Лазука. — Аляксандр Міхневіч наведваў музей, і мы абралі для паказу жаночыя традыцыйныя касцюмы і

Аляксандр Сурба грае для гасцей на старадаўняй беларускай дудзе

ручнікі канца XIX — пачатку XX стагоддзя. У Лондан дыпламатычнай поштай былі дастаўлены ручнікі і 5 строяў — Старадарожскі, Маларыцкі, Кобрынскі, Бярэзінскі і Калінкавіцкі. Яны характарызуюць тры гісторыка-этнаграфічныя

рэгіёны Беларусі: Заходняе Палессе, Усходняе Палессе і Цэнтральную Беларусь. Паехалі за мяжу 18 абрадавых багата арнаментаваных ручнікоў — яны таксама займаюць важнае месца ў культуры беларусаў”.

Экспазіцыя разгарнулася ў некалькіх залах беларускага пасольства. Адыкрыццё праходзіла ў два этапы. У першы дзень былі запрошаны прадстаўнікі адміністрацыі Каралеўскай акругі Кенсінгтон і Чэлсі Лондана, дзе знаходзіцца пасольства. → **Стар. 3**

ДАЛЯГЛЯДЫ СЯБРОЎСТВА

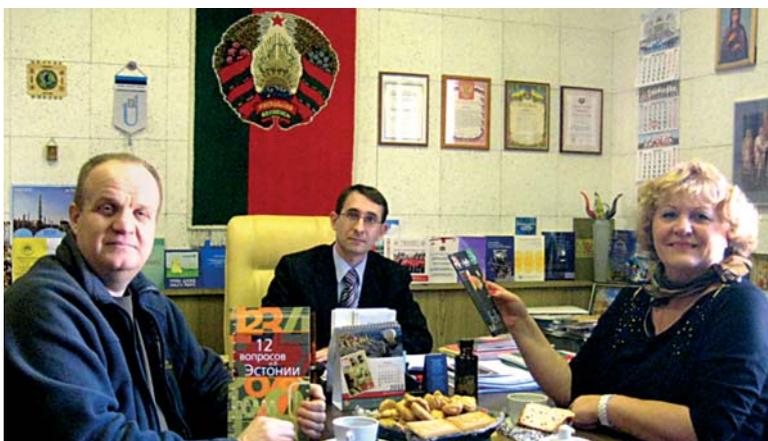
Любоў ідзе ад сэрца,

альбо Як беларусы Эстоніі пасябравалі з эстонцамі ў Беларусі

Кацярына Мядзведская

Адзін з праектаў Асацыяцыі беларусаў Эстоніі, што мае назву “Беларусь вядомая і невядомая”, даўно зацікавіў старшыню эстонскай суполкі “Ластаўка” Олівера Манглуса. Дзівуецца ён, колькі эстонскіх турыстаў пабывалі ў нашай краіне. Пэўна ж, не адна тысяча! А вабяць іх сюды незвычайнай прыгажосці прырода і, зразумела, танны па еўрапейскіх мерках адпачынак у айчынных санаторыях. З задавальненнем эстонцы ездзяць і на пазнавальныя экскурсіі — наведваюць Мінск, Гродна, Брэст, такія гістарычныя мясціны, як Мір і Нясвіж. І многія вяртаюцца сюды з года ў год...

Нядаўна на сустрэчы ў Рэс-

Падпісанне дамовы прайшло ў Цэнтры нацыянальных культур

публіканскім цэнтры нацыянальных культур у Мінску была падпісана дамова аб супрацоўніцтве паміж прэзідэнтам Асацыяцыі беларусаў Эстоніі Нінай Савінавай і старшыней эс-

тонскага культурна-асветнікага аб’яднання Оліверам Манглусам. Адзін з пунктаў дамовы якраз і тычыцца ўзаемадзеяння ў галіне турызму.

Пад час размовы дзяліўся

сваімі напрацоўкамі і Олівер. Аказваецца, і ён апошнім часам разам з аднадумцамі-паплечнікамі таксама працуе над турыстычным праектам “Беларусь — Эстонія”. “У Беларусь прыязджае шмат эстонцаў, — адзначае Олівер Манглус. — Мы іх з задавальненнем прымаем, знаёмім з краінай, яе прыродай, культурай. Аднак хацелася б, каб і Эстонія была такая ж цікавая для турыстаў. І для таго каб беларусы больш даведальіся пра нашу Радзіму, мы распрацавалі для іх спецыяльны льготны маршрут — паездку ў горад Пярну на лячэбны SPA-курорт”.

Яшчэ беларусаў у Эстоніі цікавіць талінская філармонія і оперны тэатр, у якім, дарэчы, неаднойчы спявалі і беларускія вы-

канаўцы. Так, летась пры ўдзеле Асацыяцыі беларусаў Эстоніі на вялікай талінскай сцэне з сольнай праграмай выступаў оперны спявак Анатоль Сіўко.

Пад час сустрэчы кіраўнікі суполак дамовіліся і аб падтрымцы ў наладжванні пазнавальных экскурсій для школьнікаў і студэнтаў, дапамозе ў запрашэнні творчых калектываў. Дарэчы, хутка пры садзеянні беларускіх эстонцаў у Мінск на гастролі прыедзе Тартускі акадэмічны хор.

Увогуле ж і Ніна Савінава, і Олівер Манглус выказалі меркаванне, што яны як прадстаўнікі народнай дыпламатыі адказныя за наладжванне сяброўскіх сувязяў паміж народамі. Бо ведаюць і настальгію па Радзіме, і любоў да той краіны, у якой жывуць.

ЗЕМЛЯКІ

Як звяротнае цячэнне ракі

У культурным цэнтры “Крок” літоўскага Вісагінаса дапамагаюць афармляць візы для паездкі ў Беларусь, падказваюць, у якім айчынным санаторыі лепш адпачыць, дзе падлячыцца. Збіраюць там і анкетны спецыялістаў, жадаючых працаваць у Беларусі.

Кацярына Мядзведская

Больш за тры тысячы беларусаў жыве ў Вісагінасе. Спецыялісты-ядзершчыкі, вучоныя, будаўнікі шмат гадоў працавалі на Ігналінскай АЭС, якую амаль тры гады таму закрылі. Змянілася жыццё людзей: адны вымушаны шукаць новую працу, нехта пераехаў у іншы горад ці краіну, хтосьці пачаў свой бізнес. Аднак многія дагэтуль мараць займацца любімай справай.

“З пачаткам будаўніцтва атамнай станцыі ў Астраўцы ажывіліся і вісагінаўскія беларусы-атамшчыкі, — гаворыць кіраўнік “Кроку” Алег Давідзюк, з якім мы сустраліся ў рэдакцыі “ГР”. — Многія спадзяюцца зноў працаваць па прафесіі, гатовы разам з сем’ямі пераехаць у Беларусь”. Па словах Алега Аляксандравіча, штодзень у цэнтр прыходзяць кандыдаты, запаўняюць анкетны, якія ён потым адвозіць у Міністэрства энергетыкі Беларусі. Набралася ўжо за дзвесце такіх заявак. Што цікава, у графе “матывы пераезда” беларусы пішуць: “Хачу вярнуцца на Радзіму продкаў і быць карысным ёй”.

Алег Давідзюк бывае ў Беларусі раз (а то і болей) на месяц. Ездзіць і ў Мінск, і ў Астравец. Не стамляючыся расказвае пра жаданні і імкненні землякоў, іх вопыт і ўменні. Ён упэўнены, што ручай можа цячы і ў звяротным

Алег Давідзюк (першы злева) з сябрамі-беларусамі

кірунку, а беларусы — вяртацца на Радзіму бацькоў. “Нездарма ж бабуля запаўняе анкетны за ўнукаў, якія цяпер працуюць у Бельгіі, — гаворыць Алег Аляксандравіч. — Верым, што хутка будуць зрухі, бо і ў кабінетах чыноўнікаў, і на будаўніцтве станцыі знаходжу разуменне. З анкетны фарміруецца банк дадзеных. І самае галоўнае, што ніхто яшчэ не сказаў “не”.

Сам Алег Давідзюк таксама атамшчык. Шмат гадоў працаваў спачатку на Ленінградскай, потым на Ігналінскай АЭС. Таму, пэўна, і разумее патрэбы калег. Аднак дапамагае землякам не толькі ў гэтай

справе. “Амаль за пятнаццаць год існавання цэнтр “Крок” пераўтварыўся з культурнага ў кансультацыйны, — гаворыць суразмоўца. — Дзверы яго адкрыты для ўсіх, тэлефон не змаўкае. Дзяўчаты-памочніцы адказваюць і ў які інстытут у Беларусі якія іспыты трэба здаваць, і як трапіць у санаторый, і дзе ў Мінску ці, напрыклад, у Кобрыне зубы палячыць”. Шмат год там дапамагаюць афармляць беларускія візы. Ды і ўвогуле “Крок” даўно лічыцца сярод мясцовых жыхароў пазаштатным беларускім консульствам.

Цяпер у Алега Давідзюка ёсць

яшчэ адзін цікавы клопат: ён “уздымае” новую арганізацыю — Канфедэрацыю беларусаў памежжа. Акрамя літоўскай, у яе ўвайшлі суполкі з Латвіі, Эстоніі, наладжаны стасункі з Украінай, Расіяй, Польшчай, Малдовай. Цэнтральны ж офіс — у Вісагінасе, і сёлета запланавана першая канферэнцыя кіраўнікоў буйных арганізацый. “Асноўная мэта — стварыць кальцо дружбы вакол Беларусі з беларускіх суполак, — з запалам расказвае Алег Давідзюк. — У канфедэрацыі будуць прадстаўлены ўсе стасункі: і дзелавыя, і эканамічныя, і адукацыйныя, і культурныя. Такія сустрэчы будуць ладзіцца і для абмена вопытам: кожнаму ж кіраўніку ёсць пра што расказаць”.

Прадстаўляць новую канфедэрацыю Давідзюк будзе ў чэрвені на міжнародным пасяджэнні “Азёрны край”. Яго прапанова ўжо вызначана — “прасекчы акно” ў Беларусь: адкрыць каля Ігналінскага раёна памежны пераход. “Так атрымалася, што адзін пункт пропуску знаходзіцца каля Вільнюса, другі ж ажно за дзвесце кіламетраў у Латвіі. Гэта вельмі нязручна, — скардзіцца зямляк. — Людзям даводзіцца ехаць шмат лішніх кіламетраў, каб трапіць у вёску, якая зусім побач з Вісагінасам”. Менавіта пра гэтую праблему ўжо доўгі час гавораць наведвальнікі “Кроку”, якія прыходзяць туды па дапамогу.

ВЕСТКИ

Вялікі экран

Да свята Перамогі ў Малдове былі прымеркаваны Дні беларускага кіно

У Кішыніёве і Бельцах дэманстраваліся карціны беларускіх кінематаграфістаў ваенна-патрыятычнай тэматыкі. Ладзіла мерапрыемства пасольства Беларусі ў Малдове разам з буйнейшай у краіне сеткай кінатэатраў “Патрыя”.

У Кішыніёве прайшоў паказ ваенна-патрыятычнай драмы “Другая памылка сапэра”, а ў Бельцах — ваенна-прыгодніцкага фільма “Радзіма альбо смерць”.

Роднае імя

У ізраільскім горадзе Ашдод з’явіцца плошча Янкі Купалы

Рашэнне аб прысваенні плошчы імя класіка беларускай літаратуры Янкі Купалы прынята муніцыпалітэтам Ашдода. Такім чынам гарадскія ўлады падтрымалі прапанову пасольства Беларусі ў Ізраілі і Усеізраільскага аб’яднання выхадцаў з Беларусі. “Прынятае рашэнне — гэта ацэнка ўнікальнай гісторыі добрасуседскіх адносінаў беларусаў і яўрэйскай абшчыны і прымеркавана да 130-годдзя з дня нараджэння пісьменніка”, — адзначылі ў беларускім пасольстве ў Ізраілі.

Ашдод — шосты па велічыні горад у Ізраілі, размешчаны на ўзбярэжжы Міжземнага мора. Там адна з самых вялікіх у Ізраілі абшчына выхадцаў з Беларусі, а ўвогуле каля 210 тысяч жыхароў.

Горад з’яўляецца буйным прамысловым і гандлёвым цэнтрам Ізраіля, а яго порт — самы вялікі ў краіне: праз яго праходзіць больш паловы грузаў, што ўвозіцца з-за мяжы. Там створана спецыяльная штучная бухта, прызначаная для заходу яхт, якая можа змясціць да паўтысячы суднаў. Сярод славатасцяў горада — так званы пагорак Іоны: па легендзе менавіта ў тым месцы знаходзіцца магіла прарока Іоны.

Дарэчы, Ашдод з нядаўняга часу з’яўляецца горадам-пабрацімам Брэста.

Дамовіліся па-суседску

Браслаўскі раён Беларусі і Рапласкі павет Эстоніі сталі пабрацімамі

Пагадненне аб пабрацімскіх сувязях паміж Браслаўскім раёнам і Рапласкім паветам было падпісана пад час нядаўняга візіту ў Браслаў эстонскай дэлегацыі на чале з мэрам горада Рапла.

Пад час візіту прайшлі сустрэчы кіраўнікоў двух рэгіёнаў. Прадстаўнікі мясцовых уладаў правялі перамовы, а беларускія і эстонскія прадпрыемствы падпісалі першыя дамовы. Адбыўся і круглы стол, пад час якога эстонскай дэлегацыі быў прадстаўлены інвестыцыйны і гандлёвы патэнцыял рэгіёну, яго турыстычныя магчымасці. Эстонская дэлегацыя навідала шэраг прамысловых аб’ектаў, пазнаёмілася з культурна-гістарычнымі мясцінамі Браслаўскага раёна.

САЛЮТ, ПЕРАМОГА!

Сцяг на мачце

Сын салдата Дзям’яна Рабко, які загінуў за вызваленне Беларусі пад Светлагорскам, сёлета салютаваў Вялікай Перамозе ля берагоў Паўднёвай Амерыкі

Іван Ждановіч

Капітан дальняга плавання Пётр Рабко ўпершыню пабываў на магіле бацькі больш чым праз 30 гадоў пасля Перамогі. Ён асірацеў зусім малым. “У маці, якую звалі Дуня, на руках засталася чацвёра дзяцей, калі наша сям’я атрымала “пахаронку”, — напісаў нядаўна ў рэдакцыю капітан яхты “Pedroma”, якая прышвартавана ля берагоў Венесуэлы. — Малодшай сястры Валі было толькі 5 месяцаў. Менавіта яна потым актыўна шукала месца пахавання бацькі. І праз 35 гадоў пасля вайны знайшла яго...”

Бацька капітана, як і ён сам, родам з украінскай вёскі Пушкары, што на правым беразе Дзясны, Ноўгарад-Северскага раёна Чарнігаўшчыны. Пайшоў Дзям’ян Іванавіч на фронт у верасні 43-га. А ў снежні таго ж года радавы Рабко загінуў на полі бою, ідучы ў атаку пад час Гомельскай ваеннай аперацыі. Пахаваны на брацкіх

Капітан яхты Пётр Рабко з жонкай Гінай

могілках ля вёскі Давыдаўка Светлагорскага раёна. Не вярнуліся з фронту і яго браты Міхаіл і Карп. А ўвогуле з Пушкароў у вайну загінула амаль 150 мужчын. Дзеці наведваюцца на магілу салдата ў Давыдаўку з яго ўнукамі, праўнукамі. І капітан Пётр Рабко бываў там не раз, двойчы з жонкай Гінай. Адзін раз гэта здарылася на 9 мая, яны былі і на мітыngu каля Кургана славы непадалёк ад Светлагорска.

Капітан Рабко ў сярэдзіне 90-х дабіўся таго, што на б’рце ад-

На яхце “Педрома” падняты беларускі флаг

наго з іх было напісана “Дзям’ян Рабко”. Цяпер Пётр Дзям’янавіч хоць і не кіруе вялікімі рыбацкімі траўлерамі, але з морам не расстаецца. Яго невялікая яхта прышвартавана ў Карыбскім моры, ля адной з рыбацкіх вёсак Венесуэлы. А напярэдадні Дня Перамогі на яе мачце ўзвіліся два флагі. “Гэта ўжо традыцыя, — удакладняе Пётр Рабко. — Падываем сцяг Першага Мая — як знак салідарнасці з усімі працоўнымі. І Перамозе салютуем 9 мая. А сёлета на 9 мая мы паднялі на

“Педрома” і беларускі флаг — яго набыў я легась, калі гасцяваў у сяброў у Мінску. Пад’ём беларускага флага — гэта даніна павагі і Беларусі, і тым, хто яе вызваляў ад фашыстаў. З нагоды свята мы апранулі таксама і падораныя нам футболкі, таксама з беларускай сімволікай”.

Дарэчы, цяпер нашчадкі салдата Перамогі Дзям’яна Рабко жывуць у розных краінах: Расія, Украіна, Францыя, Латвія. Усе яны ведаюць, кім быў іх дзед і абавязкова святкуюць Дзень Перамогі.

СПАДЧЫНА

Пад меладычныя гукі дуды

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Як расказала М. Віннікава, брытанцы былі ўзрушаны прыгажосцю беларускіх касцюмаў. У прыватнасці, вядомы кампазітар, музычны прадзюсер Сайман Бас, убачыўшы прадметы нацыянальнага адзення, выкананыя ўручную, сказаў: “Дзіўна, што бедныя простыя людзі змаглі стварыць такія шэдэўры!” А віцэ-мэр Каралеўскай акругі Элізабэт Рутэрфорд знайшла падабенства ў ільняных спадніцах беларускага касцюма з шатландскімі — традыцыйна ваўнянымі.

І другі дзень быў не менш урачыстым і прадстаўнічым. На выставу былі запрошаны прадстаўнікі ўсіх акрэдытаваных пасольстваў у брытанскай сталіцы, бізнес-структур, якія маюць

дачыненне да Беларусі, грамадскіх арганізацый, работнікі Беларускай бібліятэкі і музея імя Францыска Скарыны ў Лондане. Было і шмат нашых суайчыннікаў, якія воляй лёсу апынуліся ў Англіі. “Мне прыемна было сустрэць на выставе і маю нядаўнюю знаёмую, — расказвае М. Віннікава. — Яна родам з Беларусі і летась, прыехаўшы на Бацькаўшчыну, кансультавалася ў мяне, як шыць традыцыйны беларускі строй. Яна цяпер, жывучы ў Англіі, захацела пашыць такі касцюм як памяць пра краіну, з характэрнымі асаблівасцямі мясцовасці, дзе яна нарадзілася”.

Нацыянальны каларыт на адкрыцці выставы стварала і беларуская музыка. Аспірант Беларускага дзяржаўнага ўні-

версітэта культуры і мастацтваў Аляксандра Сурба граў на старажытным інструменце — беларускай дудзе, якую ён сам рэканструяваў і вырабіў. Гучалі народныя кампазіцыі “Цяцёрка”, “А мой дзядзька дуднік быў”, “Зайграй жа, дударочку”, “Ойра”. Наведвальнікі заўважылі падабенства дуды беларускай з брытанскай валынкай і былі здзіўлены тым, што ў Беларусі такая ёсць. Але, як сцвярджаюць эксперты, старэйшым па ўзросце з’яўляецца менавіта беларускі інструмент! Дарэчы, дуду, якая добра гучыць, зрабіць можна толькі з паваленага бурой ці ад удара маланкі дрэва — такі “запавет” старых майстроў і выконвае малады майстар. У Англію Аляксандр прывёз дзве беларускія дуды, адну з іх ён падарыў

Віцэ-мэр Каралеўскай акругі Кенсінгтон і Чэлсі ў Лондане Элізабэт Рутэрфорд і Марыя Віннікава на выставе

Оксфардскаму музею дудаў.

Шыкоўныя традыцыйныя беларускія строі, багата арнаментаваныя ручнікі, гукі дуды абуджалі вялікую цікавасць жыхароў Лондана да гісторыі і культуры Беларусі. Таму арганізатары выставы — а гэта пасоль-

ства Беларусі ў Вялікабрытаніі, Міністэрства культуры, Музей старажытнабеларускай культуры — вырашылі прадоўжыць турнэ па краіне. У канцы сакавіка выстава экспанавалася ў горадзе Молдан графства Эсекс, у маі яна гасцюе ў гарадах Уэльса.

ПАДЗВІЖНІКІ

Восем краін Сяргея Панізьніка

Паэт, перакладчык і даўні руплівец на ніве міжкультурнага супрацоўніцтва любіць розныя культуры, але найбольш — сваю родную

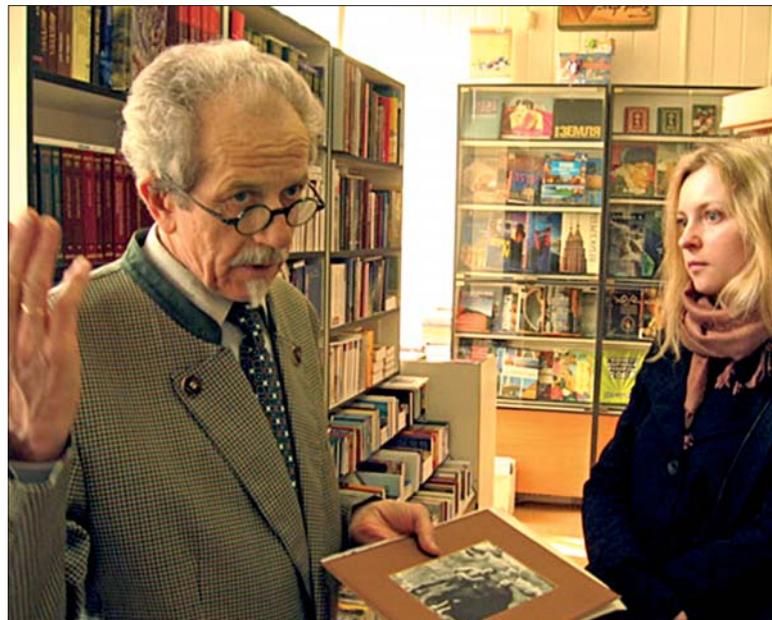
Адам Мальдзіс

Нядаўна ў Міністэрстве культуры абмяркоўвалася пытанне: ці трэба ўводзіць грамадскае званне Ганаровага консула культуры Беларусі, а калі так, то якім ён, такі консул, павінен быць? У дыскусіі я выказаў меркаванне, што дзейнасць такога чалавека найлепей звязана з работай цэнтраў беларускай культуры, якія ствараюцца за мяжой. А каго канкрэтна ён павінен нагадваць?.. Сёння адказаў бы: Сяргея Панізьніка. Толькі адзін штрых, адзін з многіх: за дзейнасць па ўмацаванні беларуска-латышскіх культурных сувязяў прэзідэнт прыбалтыйскай краіны-суседкі ўручыў яму ў 1998 годзе адну з самых высокіх яе ўзнагарод — ордэн “Тры зоркі”.

Аднак Сяргей Панізьнік, даўні сябар і аўтар газеты “Голас Радзімы”, годна прадстаўляе ў Беларусі не адну латышскую, але і яшчэ шэсць іншых культур — украінскую і чэшскую, літоўскую і в’етнамскую, ЗША і Канады. Прытым у яго ўспрымання яны не дзеляцца, а спалучаюцца, сінтэзуюцца ў адзінае глабальнае цэлае з культурай беларускай, а беларуская — з імі. Яго можна назваць глабалістам у станючым сэнсе слова. Нездарма ж яшчэ ў 1993 годзе ён стаў, як аўтар паэмы пра Калумба, лаўрэатам конкурсу ЮНЕСКА “Сустрэча двух сусветаў” — усходняга, еўрапейскага, і заходняга, амерыканскага.

...Мы сустрэліся з юбілярам (Сяргей Панізьнік нарадзіўся 10 мая 1942 года) у гарадской бібліятэцы №5, што амаль насупраць будынка рэдакцыі “Голасу

Радзімы”. Ён прынёс два ладныя пакункі кніг у падарунак той бібліятэцы, а таксама бібліятэцы Інстытута культуры Беларусі, дзе я цяпер займаюся зборам, сістэматызацыяй і публікацыяй матэрыялаў пра беларускую дыяспару. А якой праблематыцы былі прысвечаны прынесены ім

Сяргей Панізьнік на сустрэчы з чытачамі

кнігі? Культурным сувязям Беларусі з Украінай, ЗША, Латвіяй, Літвой і, на дадатак, Францыяй. Кнігі багата ілюстраваныя, а некаторыя даволі рэдкія.

— *І якая з культур для цябе, Сяргею, найпершая, найбліжэйшая да сэрца?*

— Чаму — з гэтых? Найбліжэйшая для мяне, найкаштоўнейшая — культура роднай Мёршчыны з яе непаўторнай мовай, насычанай балтызмамі — у нас кажучы: жалвіца, абжаргаць. Вядома, там ужо прысутнічае і суседняя Латвія з яе тапонімамі. У школу я ха-

дзіў у вёску Латышы, а дзядзька жыву ў Латышках... Але там, у Падзвінні, безумоўна, пераважае беларускае, бацькоўскае і матчынае. За ідэю і падрыхтоўку серыі з дзесяці гістарычных зборнікаў пад агульнай назвай “Бацькаўшчына” я атрымаў Літаратурную прэмію імя Уладзіміра Калесні-

ўслед за Маджарскімі, якія пісалі на сваіх паясах “Мяне стварыў Слуцк”, я магу ўсклікнуць: “Мяне стварыў Львоў!” А потым у складзе Цэнтральнай групы войск служыў у златай Празе. У складаных умовах я там асвойваў зборы Славянскай бібліятэкі і Страгаўскага архіва, слухаў успаміны легендарнага тэнара, нашага суайчынніка Міхала Забэйды-Суміцкага, пасябраваў з вялікімі эрудытамі, чэшскімі беларусістамі Вацлавам Жыдліцкім і Міславам Зімай.

— *Памятаю, у адзін з прыездаў тваіх з Прагі ў Мінск мы на кватэры Уладзіміра Караткевіча спраўлялі твой дзень нараджэння. Тады ж і адбылося маё знаёмства з Жыдліцкім. Я рэцэнзаваў яго гісторыю беларускай і ўкраінскай літаратур, а потым ён кіраваў чэшскімі беларусістамі.*

— Так і ствараўся агульны ўсходнеславянска-заходнееўрапейскі культурны клімат. Але ў мяне былі потым і ўсходнеазіяцкія, і амерыканскія павевы. У 88-м была паездка ў В’етнам, знаёмства з тамтэйшымі літаратарамі. Адзін з іх, дарэчы, назваў Беларусь сваю дачку, а я стаў яе хросным бацькам. Пачаліся ўзаемныя пераклады. Потым, з 1990 года, стаў асвойваць літаратурныя абшары ЗША і Канады, пісаць пра іх. Часта бываў у Вільнюсе, пазнаёміўся з яго беларускай легендай Зоськай Верас. Дарэчы, толькі што здаў у “Мастацкую літаратуру” кнігу яе твораў і ўспамінаў пра яе.

— *І адначасова ўсё большую ролю ў тваіх жыцці і творчасці займала Латвія. Адсюль і высокая ўзнагарода...*

— Так, там, у Рызе, пахаваны мае бацькі, жыве сястра Ніна, якая многа зрабіла для дыфузіі нашых культур, раённасазнаўства. Мне ж вочы на Латвію адкрыла незабыўная Мірдза Абала, аўтар латышска-беларускага і беларуска-латышскага слоўнікаў. Дзякуючы яе ўздзеянню і спрыянню я змог узяць цэлы пласт латышскай беларускай літаратуры, выдаць яе анталогію, творы найбольш яркіх яе прадстаўнікоў — Вальтара і Вайвадзіша, напрыклад.

— *І апошняе пытанне, традыцыйнае: што на варытаце?*

— Паэтычная кніга пад сімвалічнай назвай “Нас — многа”. Першы раздзел складуць вершы, прысвечаныя родным Дзісеншчыне і Мёршчыне, другі — лірыка апошніх год, трэці — вершаваныя прысвечаныя сябрам і знаёмым, і апошні — іх словы ў адказ.

— *Няхай далучацца да іх і вінішаванні ад мяне і чытачоў “Голасу Радзімы”. Дарэчы, якім годам датуецца твая першая публікацыя ў нашай газеце?*

— 1966-м! Гэта амаль паўвека таму. Рэкорд! А ў 80-м у бібліятэцы газеты пабачыла свет мая дакументальная кніжка “Пасля вогненых вёсак...”. З таго часу сувязі не губляліся.

Калі мы развіталіся, я разважыў, што ў Сяргея Панізьніка таксама восем абліччаў: паэт, празаік, перакладчык, краязнавец, дабрадзей (заснаваны ім у Лявонпалі Музей радзімазнаўства ён падарыў Мёрскаму райаддзелу культуры), кінасцэнарыст, песеннік і — пасол добрай волі сямі культур у Беларусі, а сваёй — у свеце.

ТАЛЕНТЫ

Ён вострыць “Вожыку” іголки

Дзясяткі адметных малюнкаў і карыкатур прадстаўлены на юбілейнай выставе патомнага мастака Сяргея Волкава

Іван Ждановіч

Мастакоўскі талент за грошы не купіш, ды ў спадчыну яго, пэўна, усё ж можна атрымаць. Ва ўсялякім разе, так сталася з Сяргеем Волкавым. Ён прадаўжае справу і дзед-прафесара, Валянціна Віктаравіча, і бацькі, Анатоля Волкава — знакамитага жывапісца, графіка, кніжнага ілюстратара, карыкатурыста. Дарэчы, Анатоль Валянцінавіч у 1944-45 гадах працаваў у газеце-плакаце “Раздавім фашысцкую гадзіну!”, з якой, як вядома, і вырас часопіс сатыры і гумару “Вожык”. Летась у ліпені выданне святкавала 70-гадовы юбілей. Анатоль Волкаў і тварыў у ім да апошніх дзён жыцця. Паступова творчую эстафету пераняў і таксама на доўгія гады стаў “вожыкаўцам” Сяргей Анатольевіч. На юбілейнай выставе мастака, разгорнутай у Міністэрстве інфармацыі, цяперашні галоўны рэдактар “Вожыка” Юлія Зарэцкая з удзячнасцю згадала: гэта Анатоль Волкаў з аднадумцамі ствараў вобраз самога Вожыка, ад мастака пачыналася і школа беларускай карыкатуры.

Карыкатурысты Мікола Гіргель, Сяргей Волкаў і Анатоль Гармаза на адкрыцці выставы

А Сяргей Волкаў, жартам гаварылі сябры юбіляра на вернісажы, і нарадзіўся з алоўкам. Карыкатура, удакладнялі — жанр своеасаблівы, і проста так “прыйсці” ў яго немагчыма: трэба з дарам асаблівым з’явіцца ў свет. Творчы дэбют майстра ў “Вожыку” адбыўся ў 1960 годзе, тады юнак быў студэнтам мастацкага вучылішча. Нямаю малюнкаў

ён зрабіў і для часопіса “Вясёлка”, аформіў больш за 300 кніг. Яго работы знаходзяцца ў Мастацкім музеі, Музеі сучаснага выяўленчага мастацтва і іншых зборах. Цяпер ён — заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі, аўтар больш чым сотні сатырычных плакатаў, серыі сяброўскіх шаржаў на мастакоў і пісьменнікаў, лаўрэат прэміі імя Кандрата Крапівы. На

выставе ж прадстаўлены больш за сто гумарыстычных малюнкаў і карыкатур Сяргея Волкава, змешчаных у “Вожыку” ў розныя гады. Вялікую ўдзячнасць юбіляр выказаў супрацоўнікам часопіса і асабліва яго галоўнаму карыкатурысту Аляксандру Каршакевічу, які нямаю папрацаваў у рэдакцыі і скаманававу малюнку розных гадоў у экспазіцыю “3

“Вожыкам” па жыцці”. Над чым смяяліся, за што змагаліся беларусы дзесяць, трыццаць, сорока гадоў таму? Гумарыстычны летапіс жыцця, зроблены мастаком Сяргеем Волкавым, атрымаўся і забаўным, і пазнавальным. І сапраўды, як трапіла заўважыў паэт-парадыст Янусь Малец, з такім талентам яшчэ вастрэйшымі становяцца ў “Вожыка” іголки. Дарэчы, падумалася мне, і нашым землякам у замежжы было б цікава паглядзець у такое незвычайнае “люстэрка часу”.

А ці дапамагае жонка мастаку ў творчых пошуках? “Пэўна, яго натхняе мая музыка! — усміхнулася ў адказ піяністка Ала Уладзіміраўна. — У нас уся сям’я творчая, мастацка-музычная, а я шмат гадоў выкладала музыку ў Музычным вучылішчы імя Міхаіла Глінкі. А калі муж здае чарговую кнігу ў выдавецтва, то абавязкова збірае гэты сямейны мастацкі савет. Раскладваем на вялікім стале ўсе ілюстрацыі, абмяркоўваем зробленае, захапляемся, радуемся... Прычым слова маюць усе, у тым ліку і ўнукі — Фёдар і Даша”.

Песні яднаюць

Народны артыст Беларусі, мастацкі кіраўнік ансамбля “Сябры” Анатоль Ярмоленка ўшанаваны прэстыжнай міждзяржаўнай прэміяй

Прэмія “Зоркі Садружнасці” заснавана Міждзяржаўным фондам гуманітарнага супрацоўніцтва дзяржаў — удзельніц СНД, яе атрымліваюць майстры мастацтваў постсавецкіх краін. Лаўрэатам прэміі за 2011 год і стаў Анатоль Ярмоленка. Урачыстая цырымонія ўручэння ўзнагарод прайшла ў Маскве. Дарэчы, лаўрэатам гэтай прэміі за 2010 год таксама быў наш зямляк, народны артыст СССР і Беларусі Ігар Лучанок.

Ансамбль “Сябры” вядомы шырокай публіцы з 1974 года. Гэта — адзін з самых яркіх эстрадных брэндаў на ўсёй постсавецкай прасторы. Артысты з Мінска выступалі практычна на ўсіх самых прэстыжных канцэртных пляцоўках былога Саюза, а цяпер і краін СНД. Яны таксама бывалі з гастроямі ў ЗША, Індыі, Польшчы, Германіі, Фінляндыі. У 2008 годзе ансамблю прысвоена ганаровае званне “Заслужаны калектыў Рэспублікі Беларусь”. Анатоль Ярмоленка — заснавальнік і нязменны мастацкі кіраўнік ансамбля. Песні ў яго выкананні любяць мільёны слухачоў.

ТРАДЫЦЫ

Свята творчай імправізацыі

Майстэрствам выцінанкі сёння ўсё больш цікавіцца моладзь

Кацярына Аляксандрава

Весела і шматлюдна было адных з вясновых выхадных у Маладзечне. А ўсё таму, што аматараў народнай творчасці сабрала там свята-конкурс выцінанкі “Папяровыя карункі”. І горад на нейкі час пераўтварыўся са звычайнага ў казачны. А зрабілі яго такім сваімі творамі майстры-ўмельцы з Любанскага, Бярэзінскага, Слуцкага, Вілейскага, Барысаўскага, Мядзельскага і Чэрвеньскага раёнаў Міншчыны.

Наталля Адзінец, напрыклад, прыехала на конкурс з вёскі Засмужжа, што ў Любанскім раёне. З усіх удзельнікаў жанчына была, бадай, самая сталая. “Мне падабаецца працаваць побач з моладдзю, — прызнаецца. — І

дома таксама часта ствараем узоры разам з унікамі”. Рабіць выцінанкі яна навучылася ад матулі. Кажы, цяжка жылі людзі ў ваенны і пасляваенны час, а так хацелася ўпрыгожыць хагу хаця б перад святам. Таму выразалі з паперы фіранкі, карункі, настольнікі. Наталля Рыгораўна прызнаецца, што са сваімі работамі аб’ехала ўжо шмат выстаў, дала не адзін майстар-клас. І вельмі радуецца, што рамясто цяпер падхапіла і развівае моладзь.

Шмат юных удзельнікаў было якраз ад Маладзечна. “Гэта і не дзіўна, — зазначыў пад час адкрыцця свята старшыня Беларускага саюза майстроў народнай творчасці доктар мастацтвазнаўства Яўген Сахута. — Маладзечна — своеасаблівы

Цяпер выцінанкі сустранаеш і ў выставачных залах

мастацкі цэнтр выцінанкі”. Так, менавіта там, на аддзяленні дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва Дзяржаўнага музычнага каледжа імя М. Агінскага, адраділі гэты від народнай творчасці.

У сёлетнім свяце-конкурсе, якое праходзіла ў горадзе ў трэці раз, удзельнічалі як заслужаныя народныя майстры, так і іх вучні. Журы ж ацэньвала і ранейшыя працы, і зробленыя менавіта пад час свята. А кожны майстар, як

таго патрабавалі ўмовы конкурсу, павінен быў за тры гадзіны зрабіць шэдэўр з паперы. Прызы ж можна было ўручаць кожнаму ўдзельніку: настолькі работы былі самабытныя і арыгінальныя, і кожная з іх — непаўторная. Таму і журы пастаралася адзначыць усіх энтузіястаў. Граматы і падарункі былі ўручаны ў намінацыях “За асабісты ўклад у захаванне традыцый выцінанкі”, “За лепшае кампазіцыйнае рашэнне твора”,

“За лепшую калекцыю хатніх работ”. Першае ж месца на конкурсе майстроў выцінанкі было прысуджана Вользе Маславай з Маладзечанскага раёна, а Гранпры прысудзілі Наталлі Рэут з Валожынскага раёна.

Дарэчы, на Беларусі выцінанка з’явілася ў сярэдзіне XIX стагоддзя. І адразу ж набыла свае асаблівасці. Беларускаю выцінанку адрозніваюць тэхніка шматразовага складвання, стварэнне нават самай складанай выявы з парэзак простых геаметрычных форм, сіметрычнасць узору, дэкаратыўнасць і, галоўнае, стылізаванасць. Амаль кожны элемент у выцінанцы мае сваё значэнне. Так, калі ўбачыць на выцінанцы дзвюх птушак, павернутых дзюбамі адна да другой, — то гэта сімвал кахання, узаемаразумення, павагі. Вядома, што гэты элемент выкарыстоўваўся ў беларускіх дыванах, ручніках, сурвэтках. Як, дарэчы, і многія іншыя ўзоры выцінанкі. Часам яны мелі і абярэгавае значэнне. Відаць, яны ж збераглі і само майстэрства.

